

1.FAK.ZH**„B”**

Név:..... NEPTUN kód:.....

Aláírás:..... ÜLŐHELY sorszám.....

PONTSZÁM: $\Sigma 50p$ / p

Toll, fényképes igazolvány, számológépen kívül más segédeszköz nem használható!

1. FELADAT (elméleti kérdések) (10pont = 10×1pont, csak a tökéletesen jó válasz ér 1-1 pontot)

1.1) Írja fel a folyadékokra vonatkozó Newton-féle viszkozitási törvényt a **szögdeformációs sebesség** segítségével! Adja meg a kifejezésben szereplő minden mennyiség nevét és mértékegységét is!

1.2) Cseppfolyós közeg (pl. olaj) viszkozitása a **hőmérséklet növekedésével**...

- A) csökken   B) nő   C) nem változik

Légnemű közeg (pl. levegő) viszkozitása a **nyomás növekedésével**...

- D) csökken   E) nő   F) nem változik

1.3) Egy skalár mennyiség (mint pl. a $p(\underline{r},t)$ nyomás) teljes megváltozása felbontható lokális és konvektív megváltozásra. Karikázza be a helyes kifejezés(ek) betűjelé(i)t!

A) $\frac{\partial p}{\partial t} = \frac{dp}{dt} + \frac{\partial p}{\partial \underline{r}} \frac{\partial \underline{r}}{\partial t}$

B) $\frac{dp}{dt} = \frac{\partial p}{\partial t} + \frac{\partial p}{\partial \underline{r}} \frac{\partial \underline{r}}{\partial t}$

C) $\frac{dp}{dt} = \frac{\partial p}{\partial \underline{r}} + \frac{\partial p}{\partial t} \cdot \underline{v}$

D) $\frac{dp}{dt} = \frac{\partial p}{\partial t} + \mathit{grad}p \cdot \underline{v}$

1.4) Egy elemi folyadékrész **lokális gyorsulása** az alábbi összefüggéssel írható fel:

A) $\underline{a}_{lok} = \frac{\partial \underline{v}}{\partial t}$

B) $\underline{a}_{lok} = \frac{\partial \underline{r}}{\partial t}$

C) $\underline{a}_{lok} = \frac{\partial \underline{v}}{\partial \underline{r}} \frac{\partial \underline{r}}{\partial t}$

D) $\underline{a}_{lok} = \underline{\underline{D}} \cdot \underline{v}$

1.5) Karikázza be a jó válasz vagy válaszok(ok) betűjelét! A **folytonosság tétel** általános alakja:

A) $\int_V \frac{\partial \rho}{\partial t} dV + \int_A \rho \underline{v} d\underline{A} = 0$

B) $\frac{\partial p}{\partial t} + \mathit{div}(p\underline{v}) = 0$

C) $\frac{\partial \rho}{\partial t} + \mathit{div}(\rho\underline{v}) = 0$

D) $\int_V \frac{d\underline{v}}{dt} dV + \int_V \mathit{div}(\rho\underline{v}) dV = 0$

1.6) Az Euler-egyenlet levezetésekor használt feltétel vagy feltételek:

- A) összenyomhatatlan közeg   B) ideális közeg
C) súrlódásmentes közeg   D) stacioner áramlás

1.7) Melyik alábbi áramlástan fogalmat definiálja a következő mondat?

„Egy adott folyadékrész egymást követő időpillanatokban elfoglalt térbeli helyzeteit összekötő görbe.”

Karikázza be a helyes válasz vagy válaszok betűjelét!

- A) pálya   B) áramvonal
C) nyomvonal   D) örvényvonal

1.8) Karikázza be a helyes válasz vagy válaszok betűjelét! Adott sűrűségű (ρ) levegő közeg stacioner áramlásában görbült áramvonalak esetén az áramvonal adott pontjában a $\underline{v}$ sebességvektor és a pontbeli érintő gömb sugara ($0 < R < \infty$) ismert nem zérus értékű. Az ún. természetes koordináta-rendszerben felírt Euler-egyenlet szerint, az erőter hatását elhanyagolva, a nyomásgradiens normális irányú komponensét ismerve kimondható, hogy...

- A) ... $\frac{\partial p}{\partial n} < 0$ B) ... $\frac{\partial p}{\partial n} > 0$ C) ... $\frac{\partial p}{\partial n} \cong 0$ D) ... $\frac{1}{\rho} \frac{\partial p}{\partial n} > 0$

1.9) Környezeti adatok $z_0=0$ m tengerszinten: $p_0=101325$ Pa, $T_0=288$ K, illetve $R=287$ J/(kg·K), $g=9,81$ N/kg és $a=6,5 \cdot 10^{-3}$ K/m. Ha a hőmérséklet magasság szerinti változására $T=T_0 - a \cdot z$ függvény érvényes, akkor $\rho=f(p,T)$ feltétellel a $p(z)$ környezeti nyomás értéke $z=1,5$ km magasságban... ()

- A) ... feleannyi, mint 3km magasságban.
B) ... negyedannyi, mint 6km magasságban.
C) ... nagyobb, mint p_0 .
D) ... kisebb, mint p_0 .

1.10) Egészítse ki a Bernoulli-egyenlet alábbi hiányos alakját helyesre! Kérem, adja meg minden Ön által beírt mennyiség nevét és mértékegységét is!

$$\int_1^2 \frac{\partial}{\partial t} \cdot d\underline{s} + \int_1^2 \text{grad} \frac{1}{2} \cdot d\underline{s} - \int_1^2 (\underline{v} \times \quad) \cdot d\underline{s} = \int_1^2 \quad \cdot d\underline{s} - \int_1^2 \frac{1}{\rho} \text{grad} p \cdot d\underline{s}$$

Az Ön által beírt mennyiségek jele, mértékegysége, neve:

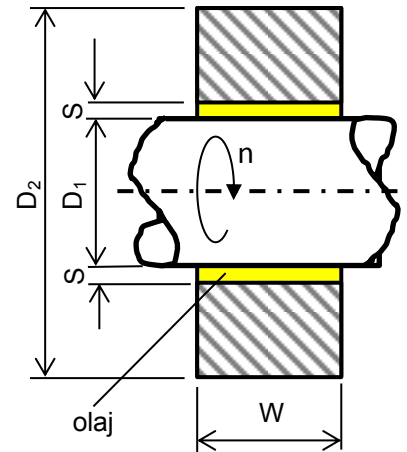
2.FELADAT (10pont)

A $\varnothing D_1=40\text{mm}$ átmérőjű tengelyt állandó $n=9600$ percenkénti fordulatszámmal forgatjuk. A tengelyt egy $W=30\text{mm}$ hosszúságú és $\varnothing D_2=80\text{mm}$ külső átmérőjű álló csapágyház veszi körül. A tengely és a csapágyház között lévő $S=0,01\text{mm}$ méretű rést állandó 771kg/m^3 sűrűségű és állandó $4,8\cdot 10^{-6}\text{ m}^2/\text{s}$ viszkozitású forró kenőolaj tölti ki.

FELTÉTELEK: stacioner állapot, vékony réssben a sebességprofil lineáris, az olaj newtoni folyadéknak tekinthető.

KÉRDÉSEK:

- A) Határozza meg a réssben ébredő csúsztatófeszültséget,
- B) az ebből adódó átlagos kerületi erőt,
- C) a veszteség-nyomatékot és
- D) a veszteség-teljesítményt!

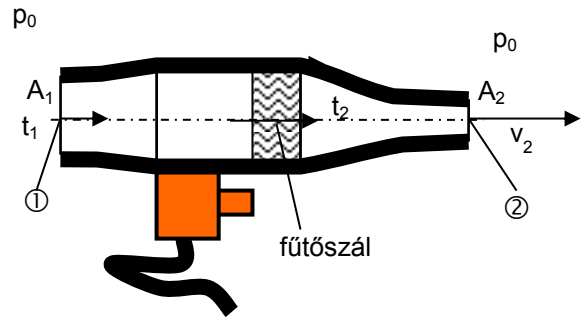

MEGOLDÁS (A lap túloldalán is folytathatja a megoldást)

3.FELADAT (10pont) Az ábrán látható hőlégfúvó ún. áramcsőnek tekinthető: csak az $A_1=90\text{cm}^2$ belépő és az $A_2=30\text{cm}^2$ kilépő keresztmetszetén nyitott. A hőlégfúvóban lévő fűtőszál a beszívott $t_1=27^\circ\text{C}$ levegőt $t_2=87^\circ\text{C}$ -ra fűti fel ($R=287\text{ J}/(\text{kgK})$). A kiáramló levegő átlagsebessége ismert: $v_2=15\text{m/s}$. **FELTÉTELEK:** stacioner állapot, a sűrűség kiszámításának szempontjából a nyomás mindenhol $p_0=10^5\text{Pa}$ értékűnek vehető.

KÉRDÉSEK:

- A) Határozza meg a hőlégfúvó be- ill. kilépő keresztmetszeteiben a térfogatáramokat,
 B) a belépő levegő átlagsebességét,
 C) és a hőlégfúvón átáramló levegő tömegáramát!

MEGOLDÁS (A lap túloldalán is folytathatja a megoldást)

4.FELADAT (10pont) Egy repülőtér $z=938\text{m}$ tengerszint feletti magasságban fekvő kifutópályáján egy indulásra váró repülőgép utasterében a nyomás a helyi környezeti nyomás, a hőmérséklet pedig 21°C . Felszállás után a repülő gyorsan eléri az utazómagasságot, ahol a környezeti nyomás 31000Pa . Ezen magasságban az utastéri belső nyomást $p_{\text{belső}}=75000\text{Pa}$ értéken, az utastér belső hőmérsékletét pedig állandó 21°C értéken tartják.

ADATOK: Az I.S.A.(*International Standard Atmosphere*) adatok: $z_0=0\text{m}$, $p_0=101325\text{Pa}$, $T_0=288\text{K}$, valamint levegőre: $R=287\text{ J}/(\text{kgK})$. **Ebben a példában $g=9,81\text{N}/\text{kg}$ értékkel számoljon!**

KÉRDÉSEK:

- A)** Állandó sűrűség feltétellel ($\rho_0=\text{áll.}$) és izoterm atmoszféra feltétellel is számolja ki a $z=938\text{m}$ magasságban fekvő repülőtér környezeti nyomását!
- B)** Izoterm atmoszféra feltétellel határozza meg az utazómagasságot! $z=?$
- C)** Számítsa ki, hogy utazómagasságon mekkora az utastér $A=250\text{mm} \times 450\text{mm}$ téglalap alakúnak tekinthető ablakára ható, az eltérő külső és belső nyomás különbségéből származó erő!
- D)** A célállomás repülőtere $z=151\text{m}$ tengerszint feletti magasságon van, ott a hőmérséklet $t=18^\circ\text{C}$. A repülőgép utasterének összterfogata állandó $V=1000\text{m}^3$. Összesen hány kg levegőt kell beengedni az utastérbe vagy éppenséggel kiengedni az utastérből, hogy leszállás után az ajtónyitáskor ne legyen nyomáskülönbség az utastér és a környezet között?

MEGOLDÁS

5. FELADAT (10pont)

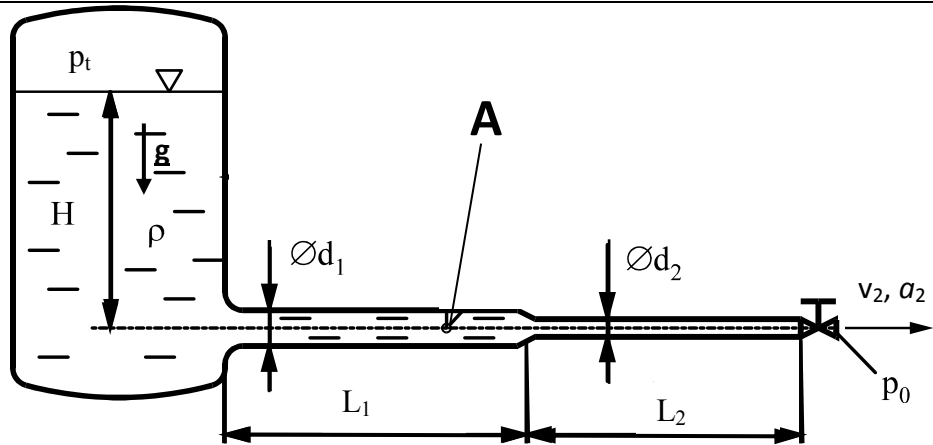
Egy felül zárt, $p_t=4 \cdot 10^5$ Pa nyomású, vízzel ($H=2$ m) töltött tartályhoz két különböző átmérőjű és hosszúságú, vízszintes tengelyű csőszakasz csatlakozik. A csővégi gömbcsap teljesen zárt.

FELTÉTELEK: $\mu=0$, $\rho=\text{áll.}$, $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}}$; Átmeneti

idomok és gömbcsap hossza elhanyagolható. A gömbcsap be- és kiáramlási keresztmetszete azonos. **ADATOK:** $p_0=10^5$ Pa; $\rho=10^3$ kg/m³; $L_1=30$ m; $L_2=20$ m; $d_1=100$ mm; $d_2=50$ mm; $g=10$ N/kg;

KÉRDÉSEK:

- A)** Számítsa ki a víz csővégi gyorsulását a gömbcsap hirtelen nyitásának $t_0=0$ s időpillanatában! $a_2=?$
- B)** Számítsa ki a csővégi kiáramlási sebességet abban a nyitás utáni $0 < t < \infty$ időpillanatban, amikor a csővégi gyorsulás pont a negyede az A) pontban kiszámoltnak! ($a_{2,B}=0,25 \cdot a_{2,A}$) $v_{2,B}=?$
- C)** Mekkora stacioner állapotban az „A” pontbeli statikus nyomás? $p_{st,A}=?$

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)